

ОД ИЗМАМА ДО ЕКОНОМСКИ ПРОФИТ

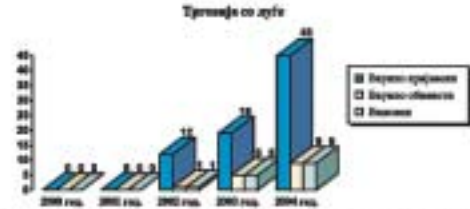
5. Трговијата со луѓе

Во последно време се добива впечаток дека Македонија станува земја во која трговијата со луѓе добива во интензитет. Тоа го покажуваат и неодамнешните акции на Министерството за внатрешни работи.

Трговијата со луѓе е организиран криминал и претставува проблем од светски размери. Секоја година, ширум светот, од 600.000 до 800.000 луѓе стануваат жртви на трговијата со луѓе (според извори од Стејт департамент). Најголем број од нив се млади жени, девојки и деца. Трговијата со жени се случува кога личноста е врбувана, измамена, киднапирана, продадена преку границите на

вотен стандард во странство, се клучни фактори за девојката да донесе одлука да замине на работа во друга земја. Привлечните понуди за добра заработувачка ги доведуваат жените во рацете на трговците. Набрзо, тие осознаваат дека ветувањата се лажни, соништата им паѓаат во вода и тие стануваат алка од синџирот на трговијата со жени. Личните работи, пасошите и парите им се одземаат и жените се под постојан психички и физички притисок. Обично, во текот на денот ваквите жртви се чуваат заклучени во соба, а навечер се принудени на проституција. Жените живеат во нехигиенски услови и

Согласно водотоците добивани од Државниот завод за статистика бројот на кривични пријавени, обвинети и осудени лица за кривичното дело "Трговија со луѓе", на територијата на Република Македонија од 2002 година, од кога истрати со интервјуировани, па до 2004 година белесни различни зголемување²¹.

Во 2005 год., во сите од кривично 12 најзастапени предмети во врска со кривичното дело трговија со луѓе станува збор за сексуална експлоатација. Интересен е податокот дека во нивен предмет на станало збор за воспоставување на трговски бизнис, сексуално експлоатација на жени во јурисдикцијата во Македонија и согласно информациите во националните медиуми, може да се очекува дека темелна цифра на кривично дело на трговија не е забележително.

Во Македонија нема/го судски предмети во врска со трговија со луѓе што се врши заради прелезна работи, прелезна фертилитација, експлоатација на трудот или слично однос, или експлоатација на трудот од членот 418-а.

Во ставот 3 од член 418-а се предвидуваат санкции за ова дело или ќе однесе или уништи лична карта, пасош или друга идентификациона исправа заради вршење на делото. По истиот став од овој член од 2002 год. досега во Македонија не е подготвена никаква кривична пријава²².

ОД ИЗВЕШТАЈОТ "СУЗБИВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ НИЗ ПРАКТИКАТА НА ДОМАШНИТЕ СУДОВИ" НА КОАЛИЦИЈАТА "СИТЕ ЗА ПРАВИЧНО СУДЕЊЕ"- СКОПЈЕ, НОЕМВРИ 2005 ГОДИНА

ТРГОВИЈАТА СО ЖЕНИ Е РОПСТВО, А НЕ ПРОСТИТУЦИЈА

Пишува: **Жаклина МИТЕВСКА**

својата држава и кога трговците, служејќи се со измама, принуда или друг вид експлоатација, остваруваат економска корист. Трговијата со жени е ропство, а не проституција, жените се робови, а трговците се поседувачи на робови-жени кои ги чуваат затворени, односно ги лишуваат од слобода на движење и живеење. проблемот со трговијата со жени во Македонија се зголемува во последните неколку години, како последица на транзициониот период низ кој минуваа поранешните социјалистички земји. Невработеноста и сиромаштијата во матичната земја, односно економскиот фактор и повисокиот жи-

во поголем број случаи врз нив се врши насилство, односно физички се малтретирани, тепани. Шансите за бегство се минимални и речиси е невозможно жртвата да најде човек од доверба, кој би можел да ѝ помогне. Тие се наоѓаат во стапица, исплашени и со одземена слобода. Девојките кои се "трафикуваат" најчесто доаѓаат од Молдавија, Бугарија, Украина, Романија, Белорусија, од Русија.

АСИСТЕНЦИЈА

Во државата има повеќе невладини организации кои се занимаваат со оваа проблематика и на некој начин

се борат против ваквото зло, но и соработуваат со надлежните државни органи. Па, така, невладината организација "Отворена порта" постои од 2000 година, кога и официјално почнала со своите активности како "Женско

лоби и акција против насилството и трговијата со жени". Од 2001 година "Отворена порта" во рамките на своето работење ја имплементирала "Ла Страда" програмата за превенција од трговија со жени на земјите од Централна и

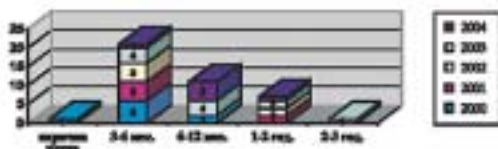
Проблемот со трговијата со жени во Македонија се интензивира во последните неколку години, како последица на транзициониот период низ кој минуваат поранешните социјалистички земји.

"Најголем број предмети во врска со кривичното дело 'Трговија со луѓе' (член 148-а од КЗ) се застапени пред Основниот суд Тетово во Тетово, додека предметите во врска со кривичното дело (член 191) 'Посредување во вршење проституција' преовладуваат во Основниот суд Гостивар во Гостивар. Во Основниот суд Битола во Битола се набљудувани најмногу предмети кои се водат за кривично дело 'Кримчарење на мигранти'...", од Извештајот на Коалицијата "Сите за правично судење"- Скопје, ноември 2005 година.

16. Судското одмерување на казниште

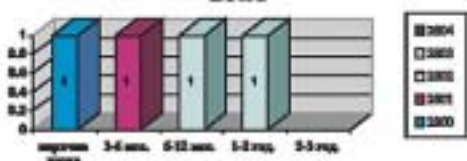
Колкува е строгоста на казните судови при одмерувањето на казните може да ни известат податоците за вискоста и видот на казните изречени во период од 2000 година, па сè до 2004 за кривичното дело "Трговија со луѓе во врвшење на проституција" (чл. 191) како и од 2002 па сè до 2004 год. за делото "Трговија со луѓе" (чл. 418-а)³⁴¹.

191 ст. 1,3,4, казни затвор од 6 мес. до 5 год.

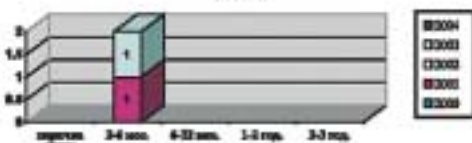
Имено, во 54% од вкупниот број пресудни предмети во врска со посредување при врвшење на проституција, чл. 1, 3 и 4, казната затвор³⁴² се движи под посебниот законски минимум (под 6 месеци).

191 ст. 2

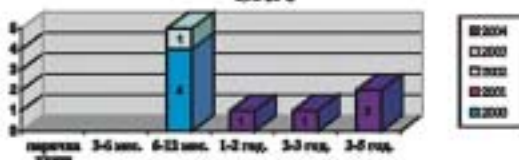
Во однос на чл. 191 ст. 2 согласно кој стипендијат на делото се казнува со изречена казна или со казна затвор до една година, податоците укажуваат дека само во еден од четири предмети изречена била максимална казна од една година.

191 ст. 5

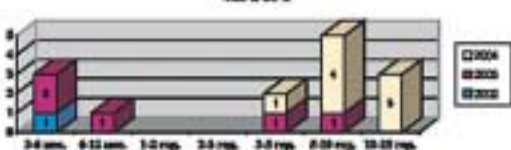
За делото од чл. 191 ст. 5 пронајдена е казна затвор од една до пет години. Двете изречени казни затвор се со траење до 6 месеца.

191 ст. 6

Повеќе од половина од казните затвор изречени за кривичното дело во чл. 191 ст. 6 се под посебниот законски минимум (казната се движи од 1 до 10 години)

418 а ст. 1

Во однос на казните затвор за делото "Трговија со луѓе" (по став 1)³⁴³ може да се забележи заострување во 2004 година. Имено, повторно, во 29% од случаите ставува збор за казни кои се движат под посебниот законски минимум. Анализите покажуваат дека во половина од сите изречени ефективни казни затвор за делото трговија со луѓе и посредување при врвшење на проституција, ставува збор за должина на казна која се движи под посебниот законски минимум.

Овластувањето на судот да ја ублажи казната претставува инструмент по кој судот може исклучително да постоје. Во спротивно, би ставало збор за катуштале на основниот модел на законско одмерување на казната.

Иако законот експлицитно не ги определува околностите со чие уважување може да дојде до изрчување на поблага казна, односно не определува кои се тие особени околности кои што можат да доведат до изрчување на казна под посебниот законски минимум, сепак, судот при одмерувањето на казната мора да тргне од менаџитното дело овие околности се од исклучително природата. Утврдувањето на дистинкцијата помеѓу "особено олеснителните околности"³⁴⁴ и "обичните" олеснителни околности е нуноа заради утврдување на разликата помеѓу поблагото казнување во законски определените рамки на сепак конкретно кривично дело и казнување под законски определените закони на тиа дело.

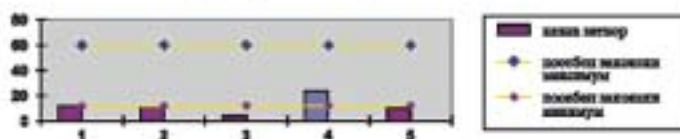
Податокот дека во половина од случаите, судската практика во делата од областа на трговија со луѓе утврдила дека ставува збор за особено олеснителни околности (логично следствено од вискоста на казната затвор), го дерогира значењето на зборот "особено".

Од сето претходно изнесено се констатира заклучокот дека судската практика е во растечко со класичната политика на Република Македонија изразена преку одредбите од КЗ за вискоста

на санкциите за кривични дела од областа на трговија со луѓе односно судските се особено благи при одмерувањето на казните во доменот на трговија со луѓе.

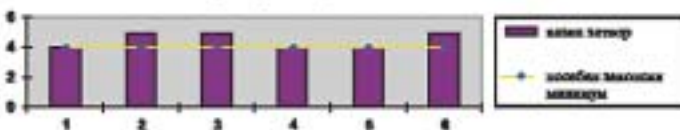
Од јануари 2005 година регистрирани се вискоста на казните затвор во сите пресудни предмети забележани од страна на Координацијата.

Кривичарене на мигранти чл. 418-б ст. 2

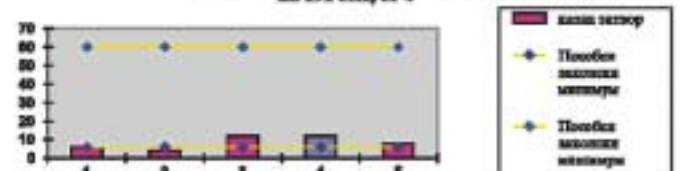
Притоа, во однос на делото кривичарене на мигранти (став 2), изречена е ефективна казна затвор кои 4 лица (една условно), во траење или под една година (ублажена казна) или на граница на посебниот законски минимум. Три лица се ослободени од обвинение.

Трговија со луѓе чл. 418-а ст.1

Вискоста на изречените казни затвор во предметите во врска со трговија со луѓе се движат или на ланјата на посебниот законски минимум или нешто под истиот.³⁴⁷

Посредување во врвшење на проституција чл. 191 ст.1, ст. 4

Слично и во делото посредување при врвшење на проституција.³⁴⁸

Тенденција на преминување блага волетина при судското одмерување на казните се провлекува и во 2005 год. Имено, казните главно се движат околу или под посебниот законски минимум. Доколку на сето ова се додаде водителот дека во нешто повеќе од 30% од случаите ставува збор за обвинети лица

Стабилност на трговија со луѓе или проституција на домашните судови

редовности, што по некаја логика на нештата би требало да внесе дополнителна тежина при одмерувањето на казната, имено дава континуитет во благото санкционирање на сторителите на кривичните дела покрити со овој проект. Доползу повеќе што со измените на КЗ од 2004 год. напред законодавец преку заострување на казната во чл. 418-а јавно го покажа својот став за потребата од построго казнување на трговците со луѓе.

Во рамките на сите пресудни предмети до крајот на месец септември 2005 год., во 65% од случаите ставува збор за осуденица пресуда.

И покрај обрската на судот да ја изрече и објави пресудата веднаш (или пак доколку не е во можност да го стори тоа истиот ден во завршувањето на главниот претрес, ќе го одложи објавувањето на пресудата најмногу за три дена и ќе го определи времето и местото на објавување на пресудата, во 60% од случаите во предметите во врска со кривичните дела "Трговија со луѓе" и "Посредување во врвшење проституција", стравките во завршувањето на главниот претрес само биле информирани дека пресудата имено ќе им се достави без притоа вестата да се објави согласно одредбите на чл. 344³⁴⁹ од ЗИД на ЗКП.

Источна Европа во која членуваат 9 земји и тоа: Холандија, Полска, Чешката Република, Украина, Белорусија, Бугарија, Молдавија, Босна и Херцеговина и Македонија. За успешна реализација на програмата, "Отворена Порта" дејствува на три сегменти, и тоа: информирање и лобирање, превенција и едукација и социјална асистенција. Улогата на "Отворена Порта" е да ја презентира трговијата со луѓе како еден вид крими-

ногено дејствување, со која се кршат основните човекови права, правата за живот и слобода. Во текот на 2005 година оваа невладини организација обезбедила директна асистенција на девет жртви на трговија со луѓе. Станува збор за македонски државјанки. Оттаму велат дека додека од една страна се зголемува бројот на жртви на внатрешна трговија со луѓе (од еден во друг град во државата), од друга страна,

пак, старосната граница на младите драстично опаѓа. Како потенцијални жртви на овој криминал се јавуваат малолетници од 14 години, кои вообичаено потекнуваат од дисфункционални семејства, семејства со низок животен стандард и од рурални средини. Но, не е исклучен и фактот дека жртви на оваа криминална мрежа можат да бидат млади девојки кои потекнуваат од хармонични семејства со висок животен стандард. Во рамките на "Отворена порта" постои проект СОС линија за помош од трговија со луѓе, а за три години постоење на линијата се евидентирани 794 јавувања, групирани во зависност од нивната природа. Споредено со статистиката добиена во текот на 2002 година тие велат дека е забележано зголемување на бројот на јавувањата поврзани со трговијата со луѓе. Во 2003 година "Отворена Порта" почнала

со имплементирање на проектот "Мрежа на невладини организации и заедничка имплементација на кампања за подигнување на јавната свест за трговијата со луѓе". Вкупно 10 невладини организации биле вклучени во тридневната обука за превенција од трговија со жени, одржана во декември 2003 година, а во организација на "Отворена Порта". Обуката била фокусирана на запознавање на организациите со оваа проблематика, идентификација на ризичните групи и методите на превенција.

КАЗНИ

Следејќи ја казнената политика на поголем број европски земји, а воедно почитувајќи го член 2 од Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, согласно кој најмала

пропишана мерка на казната лишување од слобода за "сериозни" кривични дела би требало да биде минимум четири години, при тоа тргнувајќи од движењето и развојот на трговијата со луѓе во РМ, нашиот законодавец утврдил казна затвор од најмалку 4 години за основниот облик на кривично дело "Трговија со луѓе" (член 418-а ст.1). Доколку како жртва се јави дете или малолетно лице, казната затвор изнесува најмалку 8 години. Тој што користи или овозможува на друг користење на сексуални услуги од лица за кои знае дека е жртва на трговија со луѓе ќе се казни со затвор од 6 месеци до пет години. Посебниот законски минимум за кривично дело "Криумчарење мигранти (член 418-б ст.2) изнесува една година, додека посебниот законски максимум е пет години. Во однос на делото "Посредување при вршење проститу-

ција" (член 191) во основниот облик (став1) основниот законски минимум изнесува 6 месеци, додека посебниот законски максимум е 5 години.

Недостигот од потемелна емпириска анализа на состојбите во Македонија по прашањето за успешноста на државата во справувањето со феноменот трговија со луѓе, во рамките на сите институции одговорни за неговото гонење и сузбивање претставува повод за изготвување на Извештајот "Сузбивање на трговијата со луѓе низ практиката на домашните судови" на Коалицијата "Сите за правично судење". Истражувањето опфатено во Извештајот претставува прво систематизирано прибирање податоци на национално ниво за поголем број предмети во врска со кривичните дела "Трговија со луѓе", "Посредување при вршење проституција" и "Криумчарење на мигранти".

Hotel I IMPERIJAL

Добре дојдовие

Welcome

